

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบัณฑิตพยาบาลและผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตและบัณฑิตพยาบาลในเรื่องการปฏิบัติงานของบัณฑิต และสำรวจความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่หน่วยงานต้องการ รวมทั้งสำรวจความคิดเห็นของบัณฑิตพยาบาลเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. บัณฑิตพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2540-2542 จำนวน 198 คน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบสถานที่ทำงานของบัณฑิตพยาบาลแต่ละรุ่น จากทำเนียบบัณฑิต สมาคมพยาบาลแมคคอร์มิค และจากผู้แทนรุ่น ได้จำนวนบัณฑิตซึ่งยังคงปฏิบัติงานด้านบริการพยาบาลโดยตรง 184 คน และสุ่มบัณฑิตพยาบาลเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในอัตราส่วน 1 : 2 ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างบัณฑิตพยาบาล จำนวน 92 คน ผู้วิจัยได้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างจากเดิมอีก 36 คน เป็น 118 คน เนื่องจากคาดว่าจะไม่มีผู้ส่งแบบสอบถามคืน ร้อยละ 20 ตามสูตรประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คาดว่าจะหายไป (Lameshow et al., 1990)

2. ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต เป็นผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของบัณฑิตพยาบาล ปฏิบัติงานอยู่ด้วยกันและใกล้ชิดกับบัณฑิตพยาบาล เช่น หัวหน้าหอผู้ป่วย หัวหน้าแผนกและหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล เป็นต้น ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเช่นกัน และใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบัณฑิต คือ 118 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาและประมวลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการติดตามผลบัณฑิตพยาบาล โดยปรับปรุง ดัดแปลงคำถามให้เหมาะสมกับประชากรที่จะศึกษา และจากการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ เครื่องมือประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับบัณฑิตพยาบาลประเมินผลตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของบัณฑิต เป็นข้อรายการให้ เลือกตอบหรือเติมคำในช่องว่าง แบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ คือ

ก. ข้อมูลปัจจุบัน เป็นข้อคำถาม 13 ข้อ ถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระยะเวลาที่ได้งานทำหลังจบการศึกษา งานแรกที่ทำ วิถีรู้จักสถานที่ปฏิบัติงานครั้งแรก สถานที่ปฏิบัติงาน ในปัจจุบัน ตำแหน่งงาน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานปัจจุบัน การเปลี่ยนสถานที่ทำงาน ระยะเวลาที่ใช้ใน การปรับตัวจนเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงาน รายได้ในปัจจุบันและความพอใจในผลการปฏิบัติงานของตนเอง

ข. ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา เป็นข้อคำถาม 3 ข้อ ถามเกี่ยวกับ ปี พ.ศ. ที่ เข้าศึกษาและปี พ.ศ. ที่สำเร็จการศึกษา คะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร การศึกษาต่อภายหลังสำเร็จการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตแล้ว

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของบัณฑิต ประกอบด้วย ข้อคำถาม ทั้งหมด 54 ข้อ จำแนกเป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

ก. ความรู้และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล	จำนวน 23 ข้อ
ข. ความเป็นผู้นำ	จำนวน 18 ข้อ
ค. มนุษยสัมพันธ์	จำนวน 13 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิดแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ (Rating Scale) และท้ายแบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด (opened end) ถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของบัณฑิตในเรื่องหลักสูตรได้เตรียมความพร้อมให้บัณฑิตในด้านการปฏิบัติการพยาบาล ความเป็นผู้นำ และมนุษยสัมพันธ์อย่างไรบ้าง รวมทั้งสิ่งที่ควรปรับปรุง

ข้อเลือกตอบของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยน์รากูร, 2544 : 261)

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	5
เห็นด้วยมาก	4
เห็นด้วยปานกลาง	3
เห็นด้วยน้อย	2
ไม่เห็นด้วย	1

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความคิดเห็นที่คำนวณได้ในคำถามแต่ละชุด คือ
เกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2538 : 117)

4.50 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน จำแนกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วยข้อรายการความคิดเห็น ด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ภาคทฤษฎี ด้านการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ และปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน ให้จัดอันดับความเหมาะสม หรือความมีคุณภาพขององค์ประกอบเหล่านั้น เป็น 5 ระดับ (Rating Scale) และมีเกณฑ์การให้คะแนนเหมือนส่วนที่ 2 และทำแบบสอบถามแต่ละด้านเป็นคำถามปลายเปิด

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต เป็นข้อรายการให้เลือกตอบหรือเติมคำในช่องว่างเกี่ยวกับเพศ อายุ คุณวุฒิสูงสุดทางการศึกษา สถานที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน ระยะเวลาปฏิบัติงานร่วมกับบัณฑิต และระดับความพอใจในผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานและคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาล ใช้ข้อคำถามเช่นเดียวกับแบบสอบถามสำหรับบัณฑิตพยาบาล แต่ปรับข้อความให้ชัดเจนว่าเป็นการประเมินผู้ใต้บังคับบัญชา

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่หน่วยงานต้องการ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและการจัดการศึกษาพยาบาล รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ก. การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (content validity) แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพยาบาล จำนวน 3 ท่าน จากนั้นได้นำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นมาพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

ข. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุง แก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับบัณฑิตพยาบาลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 20 คน แล้วนำแบบสอบถามมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค (Cronbach' s Alpha) ได้ผลดังนี้

1. แบบสอบถามสำหรับบัณฑิตพยาบาล

แบบสอบถามส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล

- ก. ความรู้และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของ ครอนบาค = 0.90
- ข. ความเป็นผู้นำ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค = 0.89
- ค. มนุษยสัมพันธ์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของ ครอนบาค = 0.91

แบบสอบถามส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

- ก. ด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตร ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค = 0.96
- ข. ด้านการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค = 0.99
- ค. ด้านการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค = 0.99
- ง. ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค = 0.95

2. แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต

แบบสอบถามส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล

- ก. ความรู้และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของ ครอนบาค = 0.93
- ข. ความเป็นผู้นำ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของ ครอนบาค = 0.90
- ค. มนุษยสัมพันธ์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของ ครอนบาค = 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งจดหมายแนะนำตัวจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยพายัพ ทางไปรษณีย์ไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงานอยู่ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งแบบสอบถามให้บัณฑิตพยาบาลและผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตเป็นคู่ ๆ ไป ด้วย
2. แบบสอบถามทุกฉบับ ผู้วิจัยมีจดหมายแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งชี้แจงการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างแนบอยู่ด้วย และขอให้ปิดผนึกส่งกลับคืนผู้วิจัยโดยตรงภายใน 15 วัน

3. หากยังไม่ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมากายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ไปทวงถาม เป็นการติดตามครั้งที่ 2 และให้เวลาผู้ตอบแบบสอบถามอีก 15 วัน

4. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เป็นคู่พร้อมกันไป ได้แบบสอบถามเป็นคู่ที่ครบถ้วน 172 ชุด โดยแบ่งเป็น แบบสอบถามบัณฑิต 86 ชุด และแบบสอบถามผู้บังคับบัญชา 86 ชุด คิดเป็นร้อยละ 72.88 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป จำแนกเป็นแบบสอบถามจากบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาจากโรงพยาบาลแมคคอร์มิค อย่างละ 35 ชุด โรงพยาบาลโอเวอร์บรีค อย่างละ 24 ชุด และโรงพยาบาลอื่น ๆ อย่างละ 27 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถามสำหรับบัณฑิตพยาบาล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของบัณฑิตพยาบาล นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิตพยาบาลที่ปฏิบัติงานในสถานที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตนเอง โดยการทดสอบค่า F (F-test)

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2

ก. ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตและบัณฑิตพยาบาล เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล โดยการทดสอบค่า t (t-test)

ค. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตที่ปฏิบัติงานในสถานที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบัณฑิตพยาบาล โดยการทดสอบค่า F (F-test)

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในเรื่องคุณลักษณะของบัณฑิตพยาบาลที่หน่วยงานต้องการ การผลิตบัณฑิตและการจัดการศึกษาพยาบาล นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา